

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 543/2014-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. septembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť M. P., zastúpeného advokátkou JUDr. Z. C., vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trnava č. k. 30 PP 127/2013-30 z 30. januára 2014 a uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 5 Tos 39/2014-43 zo 7. mája 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. júla 2014 doručená sťažnosť M. P. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 8 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) č. k. 30 PP 127/2013-30 z 30. januára 2014 a uznesením Krajského súdu

v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Tos 39/2014-43 zo 7. mája 2014. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 11. júla 2014.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 30 PP 127/2013-30 z 30. januára 2014 bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody podľa § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona. Uznesením krajského súdu č. k. 5 Tos 39/2014-43 zo 7. mája 2014 bola sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu zamietnutá.

Uvedenými rozhodnutiami všeobecných súdov došlo podľa názoru sťažovateľa k porušeniu už označených práv.

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 79/10 z 2. apríla 2013 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 48/2013 z 22. októbra 2013 bol sťažovateľ uznaný vinným zo zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) Trestného zákona a bol mu za to uložený trest odňatia slobody v trvaní 4 roky so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Od 9. júna 2010 do 9. júna 2013 bol vo väzbe, čo znamená, že vyše dve tretiny vykonal väzbou a splnil tak podmienky na podanie žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Žiadosť podal 22. októbra 2013, pričom okresný súd o nej rozhodol až po vyše troch mesiacoch.

Od prepustenia z väzby až do podania žiadosti žil usporiadaným životom a predložil potvrdenie o zamestnaní, kde pracoval a pracuje. Žiadneho protispoločenského konania sa nedopustil. Napriek uvedenému však jeho žiadosť o podmienené prepustenie bola právoplatne zamietnutá.

Podľa názoru sťažovateľa sa všeobecné súdy nedostatočne vysporiadali s jeho argumentáciou. Okresný súd poukázal na nesplnenie tej zákonnej podmienky, podľa ktorej sa dá od sťažovateľa očakávať, že povedie riadny život. Argumentoval odsúdením sťažovateľa rozsudkom okresného súdu sp. zn. 30 T 91/2006 z 15. mája 2008 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 To 55/2008 z 27. novembra 2008 pre trestný čin podľa § 187 ods. 1 písm. b) Trestného zákona, za ktorý mu bol uložený podmienený trest

odňatia slobody s účinkami zahľadania. Napriek tomu prihliadol na toto odsúdenie, pretože aj zahladené odsúdenie dáva obraz o osobe odsúdeného a o jeho sklonoch páchať trestnú činnosť. Dospel k záveru, že ustanovenie § 66 ods. 1 Trestného zákona ho oprávňuje skúmať existenciu očakávania, že odsúdený povedie riadny život, pričom správanie sťažovateľa v skúšobnej dobe predchádzajúceho podmieneného odsúdenia nedáva záruku, že povedie riadny život.

V sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu sťažovateľ argumentoval, že v posudku ústavu, kde vykonával väzbu, je podrobne popísané, že sa správal vyhovujúco. Od prepustenia na slobodu pracoval 5 mesiacov v Anglicku a začiatkom roka 2014 sa vrátil domov. Našiel si prácu, má rozostavaný rodinný dom, na ktorom takmer denne pracuje. Splnenie podmienky, podľa ktorej od páchatel'a možno očakávať, že bude v budúcnosti viesť riadny život, vyplýva tiež z hodnotenia ústavu konštatujúceho, že sa vo väzení choval slušne a bol bezproblémový. Sťažovateľ predložil aj potvrdenie o zamestnaní. Dostatočne teda preukázal, že chce a bude pracovať. Pokiaľ okresný súd poukazoval na jeho odsúdenie pre trestný čin spáchaný pred viac ako piatimi rokmi, namietal, že toto odsúdenie je zahladené, a hľadá sa preto naňho ako na netrestaného.

Krajský súd sa stotožnil so stanoviskom okresného súdu, keď tiež prihliadol na uvedené odsúdenie, pretože aj zahladené odsúdenie dáva obraz o osobe odsúdeného a o jeho sklonoch páchať trestnú činnosť. Aj zahladené odsúdenie oprávňuje všeobecný súd skúmať existenciu očakávania, že odsúdený povedie riadny život, pričom správanie sťažovateľa v skúšobnej dobe predchádzajúceho podmieneného odsúdenia takúto záruku nedáva. Krajský súd, ktorý rozhodoval päť mesiacov po rozhodnutí okresného súdu, podľa sťažovateľa vôbec neskúmal aktuálny spôsob jeho života a zaoberal sa len jeho minulosťou. Nič viac z uznesenia krajského súdu nevyplýva, a preto jeho rozhodnutie nie je riadne a vyčerpávajúco odôvodnené. Skutočnosť, že sa krajský súd nezaoberal argumentáciou sťažovateľa, treba považovať za prejav svojvôle a nepreskúmateľnosti.

Sťažovateľ žiada vydať tento nález:

„I. Základné právo M. P.(...) na osobnú slobodu zaručené čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 1, ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa

čl. 5 ods. 1 a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na obhajobu zaručené čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, postupom Okresného súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 30PP/127/2013-30 zo dňa 30. 01. 2014 postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5Tos/39/2014-43 zo dňa 27. 05. 2014, porušené bolo.

II. Uznesenie Okresného súdu v Trnave sp. zn. 30PP/127/2013-30 zo dňa 30. 01. 2014 a uznesenie Krajského súdu Trnava sp. zn. 5Tos/39/2014-43 zo dňa 27. 05. 2014 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Trnava na ďalšie konanie.

III. Krajský súd Trnava je povinný uhradiť M. P. náhradu trov konania v sume 284,08 € k rukám jeho právneho zástupcu JUDr. Z. C.“

II.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 5 Tos 39/2014-43 z 27. mája 2014 vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 30 PP 127/2013 z 30. januára 2014.

Podľa zistení krajského súdu sťažovateľ sa správal počas výkonu väzby na požadovanej úrovni, bezproblémovo. Nevyvolával ani konfliktné situácie, nebol disciplinárne potrestaný a bol umiestnený na oddiele so štandardným režimom výkonu väzby. Ponúknutú možnosť zaradenia do práce nevyužil. Podľa odpisu z registra trestov bol dosiaľ dvakrát súdne trestaný. Najprv to bolo rozsudkom okresného súdu sp. zn. 30 T 91/2006 z 15. mája 2008 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 To 55/2008 z 27. novembra 2008 pre trestný čin nedovolenej výroby a držby omamnej a psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi podľa § 187 ods. 1 písm. b), c) a d) Trestného zákona, za čo mu bol uložený podmienený trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov so skúšobnou dobou na 3 a pol roka, ktorá mala uplynúť 27. mája 2012. Výkon tohto trestu mu bol odpustený na základe amnestie prezidenta Slovenskej republiky z 2. januára 2013 s tým, že sa naňho hľadí, akoby nebol odsúdený. Z uvedených skutočností je zrejmé, že trestnú činnosť, pre ktorú je sťažovateľ teraz odsúdený a v ktorej sa koná o jeho podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, spáchal v čase plynutia skúšobnej doby skoršieho už uvedeného podmieneného odsúdenia.

Podľa názoru krajského súdu sťažovateľ v čase podania žiadosti splnil formálnu podmienku podmiennečného prepustenia, a to vykonanie dvoch tretín uloženého trestu odňatia slobody. Neboli však splnené všetky zákonom ustanovené podmienky v zmysle § 66 ods. 1 Trestného zákona, podľa ktorého možno odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu, ak vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. V tomto smere sa nemožno stotožniť s názorom sťažovateľa, podľa ktorého sa nesmeli prihliadať na jeho predchádzajúce odsúdenie s ohľadom na to, že sa skutku dopustil pred viac ako piatimi rokmi a jeho odsúdenie bolo zahladené. Takéto tvrdenia sťažovateľa sú absolútne neopodstatnené. Krajský súd sa stotožnil s okresným súdom poukazujúcim na to, že sťažovateľ sa trestnej činnosti dopustil v čase podmiennečného odsúdenia pre rovnaký druh drogovej trestnej činnosti a hoci bolo jeho predchádzajúce odsúdenie amnestované s účinkami zahľadania odsúdenia, nebráni táto skutočnosť súdu naň prihliadať pri rozhodovaní o žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Aj zahlodenie odsúdenia dáva obraz o osobe odsúdeného a jeho sklonoch páchať trestnú činnosť, pričom ustanovenie § 66 ods. 1 Trestného zákona plne oprávňuje súdy pri posudzovaní osobného profilu odsúdeného prihliadať aj na takéto odsúdenie. Je teda nepochybné, že sťažovateľ má sklony k páchaniu trestnej činnosti a ani podmiennečné odsúdenie mu nebránilo v tom, aby sa počas plynutia skúšobnej doby opätovne dopustil obdobnej trestnej činnosti. Znamená to, že záruka toho, že po prípadnom podmiennečnom prepustení povedie riadny život, je málo pravdepodobná.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 30 PP 127/2013, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

Proti uzneseniu okresného súdu bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal krajský súd v rámci opravného konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež dodať, že sťažovateľ právo podať riadny opravný prostriedok aj využil.

Odišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 5 Tos 39/2014. Túto časť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu

a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Jadrom sťažnosti je námietka sťažovateľa, podľa ktorej všeobecné súdy neboli oprávnené pri posudzovaní jeho žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody prihliadnúť na skoršie právoplatné odsúdenie, keďže toto bolo zahladené, a navyše ubehla doba piatich rokov od skoršieho odsúdenia.

Podľa § 70 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 ak bolo odsúdenie zahladené, hľadá sa na páchatel'a, ako by nebol odsúdený. Prakticky identicky znie aj ustanovenie § 93 ods. 1 Trestného zákona účinného od 1. januára 2006.

Fikcia zahľadania odsúdenia nebráni tomu, aby súd pri hodnotení možnosti nápravy páchatel'a prihliadol na skutočnosť, že páchatel' už v minulosti spáchal trestný čin, a z tejto

skutočnosti vyvodil príslušné závery z hľadiska sklonu páchatel'a k trestnej činnosti a jeho vzťahu k spoločenským hodnotám chráneným Trestným zákonom, možností jeho nápravy a pod. Závažnosť tejto skutočnosti je však zásadne menšia ako závažnosť skutočnosti, že páchatel' už bol odsúdený (R 10/1974).

Zahladením odsúdenia, alebo zákonnou fikciou neodsúdenia právne zaniká iba skutočnosť odsúdenia za trestný čin, ale nie aj sama skutočnosť, že páchatel' spáchal trestný čin (R 71/1975).

Podľa názoru ústavného súdu treba argumentáciu všeobecných súdov považovať za dostatočnú, jasnú a presvedčivú s tým, že je v súlade so súdnou praxou rešpektovanou viacero desaťročí. V žiadnom prípade sa nejaví ako arbitrárna či zjavne neodôvodnená. Skutočnosť, že sťažovateľ má na vec odlišný názor, nemôže sama osebe znamenať porušenie označených práv.

Zo skutkového hľadiska je nesporné (ani sťažovateľ to nepopiera), že potom, ako bol sťažovateľ právoplatne uznaný vinným z drogového trestného činu a bol mu uložený podmienený trest odňatia slobody, v priebehu skúšobnej doby podmieneného odsúdenia sa znova dopustil drogového trestného činu. Nebyť amnestie by sa mu zrejme muselo podmienené odsúdenie premeniť na nepodmienený trest odňatia slobody. Aj ústavný súd je tej mienky, že uvedená skutočnosť bez ďalšieho je dostatočným signálom spochybňujúcim očakávanie, že po podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody v budúcnosti povedie riadny život. Na tomto závere nič nemení ani doba, ktorá medzi dvoma skutkami sťažovateľ'a uplynula.

Skutočnosť, že sa v dôsledku amnestie na páchatel'a hľadí, ako keby nebol odsúdený (teda ako keby bolo jeho právoplatné odsúdenie zahladené), neznamená, že by sa na páchatel'a malo hľadiť tak, ako keby sa skutok, za ktorý bol právoplatne odsúdený, vôbec nestal. Zákon totiž ustanovuje len fikciu neodsúdenia páchatel'a v dôsledku zahladenia odsúdenia, nie teda fikciu, že sa nestal skutok, za ktorý bol páchatel'a právoplatne odsúdený.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. septembra 2014